

**Міністерство освіти і науки України
Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»**

**Навчально-науковий інститут психології та
суспільних наук
Кафедра політичних наук і права**

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
для практичних занять та самостійної роботи з дисципліни
«Нотаріат та адвокатура»**

для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
галузі знань 08 Право
спеціальності 081 Право
ОПП «Право»

Укладач:

Чекмарьова Л. Ю., к. ю. н., викладач
кафедри політичних наук і права

Одеса – 2026

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського» (протокол №9 від 22.01.2026 року)*

Рецензенти:

Свида Олексій Георгійович, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри організації судових, правоохоронних органів та адвокатури Національного університету «Одеська юридична академія»

Дерев'янкін Сергій Леонідович, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри політичних наук і права Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

Методичні рекомендації для практичних занять та самостійної роботи з дисципліни «Нотаріат та адвокатура» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 08 Право 081 Право ОПП «Право». Укладач: Чекмарьова Л. Ю., ДЗ «Південноукраїнський нац. пед. ун-т імені К. Д. Ушинського». Одеса : Вид-во «Університет Ушинського». 2026. 61 с.

Методичні рекомендації укладені відповідно до освітньо-професійних програм «Право» підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 08 Право спеціальності 081 Право.

У рекомендаціях висвітлено основні завдання щодо організації практичних занять та самостійної роботи з дисципліни здобувачами відповідної освітньої програми з урахуванням сучасних підходів до навчання у закладах вищої освіти. Методичні вказівки орієнтовані на розвиток практичних навичок, критичного мислення і відповідального ставлення до суспільних викликів.

ЗМІСТ

Передмова	4
1. Програма навчальної дисципліни	9
2. Структура навчальної дисципліни	11
3. Плани практичних занять	12
4. Завдання для самостійної роботи	22
5. Питання для підготовки до екзамену	40
6. Критерії оцінювання	45
Рекомендована література	51

ПЕРЕДМОВА

Сучасні процеси правового розвитку неможливо уявити без ефективного функціонування інститутів, які забезпечують захист прав і свобод людини, стабільність цивільного обороту та доступ громадян до правосуддя. Нотаріат і адвокатура відіграють ключову роль у формуванні правової культури суспільства, гарантуванні законності правочинів, забезпеченні професійної правничої допомоги та зміцненні принципів верховенства права. Дисципліна «Нотаріат та адвокатура» спрямована на формування у здобувачів вищої освіти цілісного уявлення про правову природу, організаційні засади та функціональні особливості діяльності нотаріусів і адвокатів в Україні. Вона розкриває механізми реалізації нотаріальних повноважень, стандарти професійної етики, процедури надання правничої допомоги та інструменти представництва інтересів клієнтів у правових відносинах. Запропоновані методичні рекомендації ґрунтуються на чинному законодавстві, європейських стандартах правничої професії та сучасних підходах до практичної підготовки фахівців. Вони спрямовані на розвиток у здобувачів компетентностей, необхідних для професійної діяльності у сфері нотаріату та адвокатури: юридичного аналізу, роботи з документами, комунікації з клієнтами, дотримання етичних норм і прийняття виважених правових рішень.

Мета навчальної дисципліни «Нотаріат та адвокатура»: сформувати у здобувачів системне уявлення про правові засади організації та функціонування інститутів нотаріату й адвокатури в Україні; забезпечити глибоке розуміння ролі нотаріуса в забезпеченні законності цивільних правовідносин та ролі адвоката у наданні професійної правничої допомоги; опанувати сучасні стандарти та процедури здійснення нотаріальної діяльності та адвокатської практики; сформувати практичні навички складання та аналізу юридичних документів, консультування клієнтів,

моделювання правових кейсів та прийняття обґрунтованих правових рішень. Дозвіл на використання ШІ: здобувачам вищої освіти дозволено використання генеративних інструментів штучного інтелекту (ШІ) для виконання письмових робіт, наукових досліджень та інших завдань. Однак робота повинна містити оригінальні висновки, аналіз та критичне осмислення.

Можливість перезарахування результатів навчання, отриманих у неформальній освіті: ця можливість надається для сприяння індивідуальним освітнім траєкторіям, визнання попереднього досвіду та досягнень здобувачів, а також для оптимізації їхнього навчального навантаження.

Навчальна дисципліна «Нотаріат та адвокатура» є частиною освітньо-професійної програми «Право» для підготовки фахівців першого (бакалаврського рівня) вищої освіти галузі знань 081 «Право».

Дисципліна «Нотаріат та адвокатура», яку здобувачі вищої освіти вивчають на третьому курсі навчання, серед форм освітнього процесу, включає лекції, практичні заняття, самостійну роботу здобувача, ІНДЗ та інші форми роботи. Завершується вивчення курсу складанням екзамену.

Очікувані програмні результати навчання:

ПРН 3. Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел.

ПРН 6. Оцінювати недоліки і переваги аргументів, аналізуючи відому проблему.

ПРН 12. Доносити до респондента матеріал з певної проблематики доступно і зрозуміло.

ПРН 15. Вільно використовувати для правничої діяльності доступні інформаційні технології і бази даних.

ПРН 16. Використовувати комп'ютерні програми, необхідні у правничій діяльності.

ПРН 19. Пояснювати природу та зміст основоположних прав людини.

ПРН 20. Використовувати і аналізувати юридично значущі факти і робити обґрунтовані правові висновки.

ПРН 21. Готувати проєкти необхідних актів застосування права відповідно до правового висновку зробленого у різних правових ситуаціях.

ПРН 22. Надати консультації щодо можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів у різних правових ситуаціях.

Очікувані результати вивчення дисципліни:

знати:

- сутність, правову природу, структуру та функції нотаріату і адвокатури в системі правової допомоги;
- основні принципи діяльності нотаріуса та адвоката: законність, незалежність, конфіденційність, професійна етика;
- види нотаріальних дій та їх правові наслідки (посвідчення договорів, заповітів, довіреностей, прийняття спадщини, засвідчення копій документів);
- види адвокатської діяльності та форми надання правової допомоги (консультації, представництво, складання процесуальних документів) ;
- законодавчі та нормативні акти, що регулюють діяльність нотаріату та адвокатури (Закон «Про нотаріат», Закон «Про адвокатуру та адвокатську діяльність», Цивільний кодекс України та ін.) ;
- порядок взаємодії нотаріуса і адвоката в правовій практиці;
- правові, етичні та комунікативні аспекти діяльності нотаріуса та адвоката;
- види юридичної відповідальності за порушення професійних обов'язків;

уміти:

- аналізувати сутність, функції та правову природу нотаріату і

адвокатури.

- визначати випадки, коли потрібне нотаріальне посвідчення або адвокатська участь.

- оформляти та перевіряти нотаріальні документи: договори, заповіти, довіреності, копії документів.

- представляти інтереси клієнтів у судах та органах державної влади.

- консультувати щодо правових аспектів нотаріальних дій та угод.

- застосовувати норми професійної етики та етичні стандарти у роботі нотаріуса та адвоката.

- оцінювати правомірність дій нотаріуса або адвоката, передбачати правові наслідки документів.

- забезпечувати дотримання процедурних вимог та стандартів законності у нотаріальній і адвокатській практиці.

Здобувачі, які використовують ШІ для допомоги у виконанні завдань, зобов'язані:

- у передмові зазначити факт використання ШІ у роботі.

- пояснити як саме ШІ допоміг у створенні тексту (генерація ідей, перевірка фактів, формулювання висновків).

- пояснити, які частини тексту були створені за допомогою ШІ і в яких аспектах вносено власні корективи

Процедура визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті. Перезарахуванню підлягають лише ті результати навчання (знання, вміння), які відповідають програмним результатам навчання або змісту навчальних тем дисципліни «Нотаріат та адвокатура».

Унаслідок досягнення результатів навчання здобувачі вищої освіти в контексті змісту навчальної дисципліни мають опанувати такі компетентності:

Загальні компетентності:

- ЗК1.Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК2.Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК3.Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
- ЗК4.Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
- ЗК6.Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- ЗК7.Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- ЗК12. Здатність усвідомлювати рівні можливості та гендерні проблеми.

Спеціальні компетентності:

- СК1. Здатність застосовувати знання з основ теорії та філософії права, знання і розуміння структури правничої професії та її ролі у суспільстві.
- СК3. Цінування та повага до гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння їх правової природи.
- СК10. Здатність використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного дослідження правових явищ.
- СК11. Здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти.
- СК12. Здатність аналізувати правові проблеми, формулювати і обґрунтовувати правові позиції.
- СК13. Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ.
- СК14. Здатність до консультування з правових питань, пропонування способів захисту прав та інтересів клієнта, складання правових документів.
- СК15. Здатність проводити інтерв'ю, збір та фіксацію інформації щодо непрофесійної правової допомоги, надання юридичних консультацій.
- СК16. Здатність до презентації підготовлених проектів рішень у правозастосуванні.

Міждисциплінарні зв'язки: «Кримінальне право», «Кримінальний процес», «Господарське право», «Господарський процес», «Цивільне право», «Цивільний процес».

1. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль I. Нотаріат

Тема 1. Сутність, структура та функції нотаріату

Нотаріат як правовий інститут. Правова природа нотаріату: державні, приватні нотаріуси, законодавче регулювання. Система органів нотаріату в Україні. Доступ до професії нотаріуса, порядок набуття статусу нотаріуса та припинення нотаріальної діяльності. Державний і приватний нотаріус. Основні функції нотаріату: засвідчення договорів та заповітів, оформлення спадщини, засвідчення копій документів, захист прав і законних інтересів громадян та юридичних осіб. Роль нотаріату у забезпеченні правової безпеки та запобіганні правовим спорам.

Тема 2. Види нотаріальних дій та посвідчення документів

Загальний порядок вчинення нотаріальних дій. Класифікація нотаріальних дій: посвідчення договорів, заповітів, довіреностей, прийняття спадщини, засвідчення копій документів тощо. Правові наслідки нотаріального посвідчення документів та відповідальність сторін. Особливості оформлення документів у різних сферах цивільного, сімейного та господарського права. Ведення діловодства нотаріусом. Підстави для відмови у вчиненні нотаріальних дій. Вчинення нотаріальних дій іншими суб'єктами.

Тема 3. Права, обов'язки та відповідальність нотаріуса

Правовий статус нотаріуса та його складові. Права та обов'язки нотаріуса при виконанні нотаріальних дій, включно з веденням нотаріального обліку та збереженням документації. Професійна етика нотаріуса, стандарти поведінки та конфіденційності. Види відповідальності за порушення законодавства та професійних обов'язків: адміністративна, цивільна, кримінальна та дисциплінарна. Порядок притягнення нотаріусів до дисциплінарної відповідальності та види дисциплінарних санкцій. Аналіз прикладів порушень з боку нотаріусів та їх наслідків для клієнтів і нотаріуса.

Змістовий модуль II. Адвокатура

Тема 4. Сутність, принципи та правова природа адвокатури

Адвокатура як незалежний самоврядний інститут, що діє для захисту прав і законних інтересів громадян та юридичних осіб. Основні принципи адвокатської діяльності: законність, незалежність, конфіденційність, та уникнення конфлікту інтересів. Правове регулювання організації та діяльності адвокатури: Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» та інші акти. Система органів адвокатського самоврядування. Роль адвокатури у забезпеченні доступу до правосуддя та захисту громадянських прав. Правовий статус адвоката та порядок його набуття в Україні.

Тема 5. Види адвокатської діяльності та правова допомога

Основні види адвокатської діяльності та порядок їх здійснення адвокатами. Надання адвокатом консультацій і роз'яснень з правових питань. Захист прав та інтересів особи у кримінальному провадженні. Здійснення адвокатом представництва в судах та інших органах. Складання адвокатом процесуальних документів, супровід цивільних і господарських угод. Інші види адвокатської діяльності. Надання адвокатом безоплатної правничої допомоги. Методика і тактика надання правничої допомоги адвокатом в різних категоріях справ.

Тема 6. Взаємодія адвоката та нотаріуса у правовій практиці

Механізми залучення адвоката до нотаріальних процесів, оцінка правомірності нотаріальних дій. Спільна робота адвоката та нотаріуса у забезпеченні законності угод та правових процедур. Аналіз практичних кейсів суміжної діяльності та конфліктних ситуацій. Значення координації дій адвоката і нотаріуса для захисту прав клієнта.

Тема 7. Юридична відповідальність, етика та стандарти діяльності адвоката

Види юридичної відповідальності адвоката: дисциплінарна, цивільно-правова, кримінальна, адміністративна. Професійна етика адвоката та її

значення. Міжнародні стандарти адвокатської діяльності. Принципи адвокатської етики. Підстави для притягнення адвоката до дисциплінарної відповідальності. Порядок здійснення дисциплінарного провадження щодо адвоката. Конфлікти між адвокатами та порядок їх вирішення. Аналіз прикладів порушень адвокатами правил адвокатської етики.

2. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	денна форма				
	усього	у тому числі			
		л	п	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6
Модуль 1. Нотаріат та адвокатура					
Змістовий модуль 1. Нотаріат					
Тема 1. Сутність, структура та функції нотаріату	10	2	2		6
Тема 2. Види нотаріальних дій та посвідчення документів	12	2	4		6
Тема 3. Права, обов'язки та відповідальність нотаріуса	10	2	2		6
Змістовий модуль II. Адвокатура					
Тема 4. Сутність, принципи та правова природа адвокатури	10	2	2		6
Тема 5. Види адвокатської діяльності та правнича допомога	12	2	4		6
Тема 6. Взаємодія адвоката та нотаріуса у правовій практиці	12	2	4		6
Тема 7 Юридична відповідальність, етика та стандарти діяльності адвоката	14	2	2		10
ІНДЗ	10			10	
Усього годин	90	14	20	10	46

3. ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ теми	Назва теми Форма заняття	Кількість годин
1	<i>Семінар</i> «Сутність, структура та функції нотаріату»	2
2	<i>Семінар-практикум</i> «Види нотаріальних дій та посвідчення документів»	2
2	<i>Семінар-практикум</i> «Прийняття спадщини та засвідчення копій документів: практика і проблеми»	2
3	<i>Дискусія</i> «Права, обов'язки та професійна відповідальність нотаріуса»	2
4	<i>Семінар</i> «Сутність, принципи та правова природа адвокатури»	2
5	<i>Семінар-практикум</i> «Види адвокатської діяльності та правнича допомога»	2
5	<i>Семінар-практикум</i> «Складання процесуальних документів адвокатом та правова допомога юридичним особам»	2
6	<i>Дискусія</i> «Взаємодія адвоката та нотаріуса у цивільних правочинах»	2
6	<i>Круглий стіл</i> «Взаємодія адвоката та нотаріуса у правовій практиці»	2
7	<i>Дискусія</i> «Юридична відповідальність, етика та стандарти діяльності адвоката»	2
Разом		20

Практичне завдання 1. Семінар «Сутність, структура та функції нотаріату»

Мета: сформувати у студентів цілісне уявлення про нотаріат як інститут правової допомоги, його правову природу, структуру та функції; розвинути здатність до критичного аналізу ролі нотаріату у забезпеченні законності та правового захисту громадян.

Форма проведення: семінар

Навчальні результати:

Студенти знатимуть: сутність та функції нотаріату; структуру державного та приватного нотаріату; правові підстави діяльності нотаріуса; роль нотаріату у запобіганні правовим спорам та захисті прав громадян.

Студенти вмітимуть: оцінювати значення нотаріальних дій у правовій системі; порівнювати функції нотаріату та адвокатури; аналізувати практичні кейси щодо застосування нотаріальних процедур.

Питання для обговорення:

1. Нотаріат як правовий інститут.
2. Правова природа нотаріату в Україні, державні, приватні нотаріуси, законодавче регулювання їх діяльності.
3. Система органів нотаріату в Україні.
4. Доступ до професії нотаріуса: вимоги, порядок набуття статусу нотаріуса та припинення нотаріальної діяльності.
5. Основні функції нотаріату: засвідчення договорів та заповітів, оформлення спадщини, засвідчення копій документів, захист прав і законних інтересів громадян та юридичних осіб.
6. Роль нотаріату у забезпеченні правової безпеки та запобіганні правовим спорам.
7. Взаємодія нотаріату з іншими правовими інститутами.

Завдання:

1. Проаналізуйте два реальних кейси вчинення нотаріальних дій та визначте їх правові наслідки.
2. Підготуйте короткий аргументований висновок про ефективність діяльності нотаріату у конкретній ситуації.

Практичне завдання 2. Семінар-практикум «Види нотаріальних дій та посвідчення договорів, заповітів та довіреностей: правові аспекти»

Мета: ознайомити студентів із процесом посвідчення основних нотаріальних документів; розвинути навички аналізу правових наслідків та складання документів.

Форма проведення: семінар-практикум

Навчальні результати:

Студенти знатимуть: види документів, що підлягають нотаріальному посвідченню; правові наслідки посвідчення договорів, заповітів та довіреностей; законодавчі вимоги до оформлення документів.

Студенти вмітимуть: складати типовий договір, заповіт або довіреність; оцінювати правові ризики та наслідки неправильного оформлення документів; вирішувати практичні кейси.

Питання для обговорення:

1. Загальний порядок вчинення нотаріальних дій.
2. Класифікація нотаріальних дій: посвідчення договорів, заповітів, довіреностей, прийняття спадщини, засвідчення копій документів тощо.
3. Посвідчення договорів нотаріусом: обов'язкові реквізити та помилки, що впливають на законність.
4. Правові наслідки нотаріального посвідчення документів та відповідальність сторін.
5. Особливості оформлення документів у різних сферах цивільного, сімейного та господарського права.
6. Ведення діловодства нотаріусом.
7. Підстави для відмови у вчиненні нотаріальних дій.
8. Вчинення нотаріальних дій іншими суб'єктами.
9. Особливості складання заповітів та довіреностей.
10. Наслідки порушення форми документа нотаріусом.
11. Судова практика щодо оскарження нотаріально посвідчених документів.

Завдання:

1. Скласти договір купівлі-продажу та довіреність за обраним кейсом.
2. Проаналізувати помилки у представленому зразку документа та запропонувати виправлення цих помилок.

Практичне завдання 3. Семінар-практикум «Прийняття спадщини та засвідчення копій документів: практика і проблеми»

Мета: навчити студентів практичним аспектам прийняття спадщини та

засвідчення копій документів, розвинути навички правового аналізу та прийняття рішень.

Форма проведення: семінар-практикум

Навчальні результати:

Студенти знатимуть: процедуру прийняття спадщини; правила засвідчення копій документів; типові проблеми та судову практику.

Студенти вмітимуть: оформлювати документи для прийняття спадщини; засвідчувати копії документів; розв'язувати практичні кейси з проблемними ситуаціями.

Питання для обговорення:

1. Процедура прийняття спадщини: обов'язкові кроки та необхідні документи.
2. Особливості засвідчення нотаріусом копій документів різних типів.
3. Видача нотаріусом свідоцтва про право на спадщину.
4. Типові порушення нотаріусів при оформленні спадщини і їх наслідки для спадкоємців.
5. Судова практика щодо спорів навколо спадщини.

Завдання:

1. Скласти заяву про прийняття спадщини для конкретного кейсу.
2. Засвідчити копії наданих документів та визначити можливі ризики.

Практичне завдання 4. Дискусія «Права, обов'язки та професійна відповідальність нотаріуса»

Мета: ознайомити студентів з основними правами та обов'язками нотаріуса; проаналізувати порядок притягнення нотаріусів до відповідальності; сформувати уміння оцінювати правомірність дій нотаріуса у складних ситуаціях.

Форма проведення: дискусія

Навчальні результати:

Студенти знатимуть: права та обов'язки нотаріуса; особливості притягнення нотаріусів до дисциплінарної, цивільно-правової та кримінальної відповідальності; загальні принципи професійної етики нотаріуса.

Студенти вмітимуть: аналізувати правомірність дій нотаріуса; приймати рішення у конфліктних ситуаціях; оцінювати ризики для клієнтів та нотаріуса.

Питання для обговорення:

1. Правовий статус нотаріуса та його складові.
2. Права та обов'язки нотаріуса при виконанні нотаріальних дій, включно з веденням нотаріального обліку та збереженням документації.
3. Професійна етика нотаріуса, стандарти поведінки та конфіденційності.
4. Види відповідальності за порушення законодавства та професійних обов'язків: адміністративна, цивільна, кримінальна та дисциплінарна.
5. Порядок притягнення нотаріусів до дисциплінарної відповідальності та види дисциплінарних санкцій.
6. Аналіз прикладів порушень з боку нотаріусів та їх наслідків для клієнтів і нотаріуса.

Завдання:

1. Розглянути два кейси порушення обов'язків нотаріусом і запропонувати алгоритм правильних дій.
2. Обговорити, як дотримання етичних стандартів впливає на довіру клієнтів.

Практичне завдання 5. Семінар «Сутність, принципи та правова природа адвокатури»

Мета: ознайомити студентів із сутністю адвокатури, принципами її діяльності та правовою природою; розвинути здатність до критичного аналізу ролі адвокатури у правовій системі; ознайомити із системою органів

адвокатського самоврядування; проаналізувати порядок набуття статусу адвоката.

Форма проведення: семінар

Навчальні результати:

Студенти знатимуть: сутність адвокатури, основні принципи діяльності, законодавче регулювання адвокатури, систему органів адвокатського самоврядування, порядок набуття статусу адвоката.

Студенти вмітимуть: оцінювати незалежність адвокатури; аналізувати приклади порушень принципів адвокатської діяльності; порівнювати функції адвокатури та нотаріату.

Питання для обговорення:

1. Адвокатура як незалежний самоврядний інститут, що діє для захисту прав і законних інтересів громадян та юридичних осіб.
2. Основні принципи адвокатської діяльності: законність, незалежність, конфіденційність, та уникнення конфлікту інтересів.
3. Правове регулювання організації та діяльності адвокатури: Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» та інші акти.
4. Система органів адвокатського самоврядування.
5. Роль адвокатури у забезпеченні доступу до правосуддя та захисту громадянських прав.
6. Правовий статус адвоката та порядок його набуття в Україні.
7. Роль адвокатури у доступі до правосуддя.

Завдання:

1. Проаналізувати конкретний випадок дотримання або порушення принципів адвокатської діяльності.
2. Скласти короткий аргументований висновок щодо ефективності адвокатської практики у конкретному кейсі.

Практичне завдання 6. Семінар-практикум «Консультації та представництво клієнтів у судах»

Мета: навчити студентів надавати консультації та здійснювати представництво клієнтів у цивільних та господарських справах; розвинути практичні навички роботи адвоката.

Форма проведення: семінар-практикум

Навчальні результати:

Студенти знатимуть: основні види адвокатської діяльності, правила надання консультацій, порядок представництва в судах, процесуальні права та обов'язки адвоката.

Студенти вмітимуть: консультувати клієнтів, складати план представництва у суді, застосовувати законодавство на практиці.

Питання для обговорення:

1. Основні види адвокатської діяльності та порядок їх здійснення адвокатами.
2. Надання адвокатом консультацій і роз'яснень з правових питань.
3. Захист прав та інтересів особи у кримінальному провадженні.
4. Здійснення адвокатом представництва в судах та інших органах.
5. Основні етапи представництва клієнта у суді.
6. Порядок надання консультацій адвокатом.
7. Надання адвокатом безоплатної правничої допомоги.
8. Взаємодія адвоката з іншими учасниками процесу.
9. Методика і тактика представництва адвокатом клієнта в різних категоріях справ.

Завдання:

1. Підготувати консультацію для клієнта щодо цивільного спору.
2. Розробити стратегію представництва клієнта у судовому процесі.

Практичне завдання 7. Семінар-практикум «Складання процесуальних документів та правнича допомога юридичним особам»

Мета: навчити студентів складати процесуальні документи та надавати правничу допомогу юридичним особам; розвинути практичні навички юридичного письма.

Форма проведення: семінар-практикум

Навчальні результати:

Студенти знатимуть: вимоги до процесуальних документів, порядок їх складання та подання; типові помилки та їх наслідки.

Студенти вмітимуть: складати позовні заяви, заперечення, скарги; аналізувати документи юридичних осіб; вирішувати практичні кейси.

Питання для обговорення:

1. Складання адвокатом процесуальних документів як вид адвокатської діяльності.
2. Адвокатський запит, його зміст та значення.
3. Супровід адвокатом цивільних і господарських угод.
4. Вимоги до процесуальних документів.
5. Порядок складання та подання документів у суд.
6. Типові помилки при складанні адвокатом процесуальних документів та їх наслідки.

Завдання:

1. Скласти позовну заяву для юридичної особи у конкретному кейсі.
2. Проаналізувати документ юридичної особи та запропонувати правки.

Практичне завдання 8. Дискусія «Взаємодія адвоката та нотаріуса у цивільних правочинах»

Мета: проаналізувати механізми взаємодії адвоката та нотаріуса при укладенні правочинів; сформувати навички оцінки правомірності дій представників обох професій.

Форма проведення: дискусія

Навчальні результати:

Студенти знатимуть: сфери взаємодії адвоката та нотаріуса; правові підстави залучення адвоката; особливості укладення цивільних правочинів.

Студенти вмітимуть: оцінювати правильність дій нотаріуса та адвоката; аналізувати ризики для клієнта; моделювати взаємодію адвоката та нотаріуса при укладенні правочинів.

Питання для обговорення:

1. Механізми залучення адвоката до нотаріальних процесів, оцінка правомірності нотаріальних дій.
2. Спільна робота адвоката та нотаріуса у забезпеченні законності правочинів.
3. Аналіз практичних кейсів суміжної діяльності адвоката і нотаріуса та запобігання конфліктних ситуацій між ними.
4. Значення координації дій адвоката і нотаріуса для захисту прав клієнта.

Завдання:

1. Розібрати конкретний кейс і запропонувати алгоритм дій адвоката та нотаріуса.
2. Обговорити наслідки порушень процедур та прав клієнта.

Практичне завдання 9. Круглий стіл «Взаємодія адвоката та нотаріуса у складних правових кейсах»

Мета: Розглянути складні правові кейси, що потребують координації дій адвоката та нотаріуса; розвинути навички прийняття рішень у складних ситуаціях.

Форма проведення: круглий стіл

Навчальні результати:

Студенти знатимуть: приклади складних кейсів взаємодії адвоката та нотаріуса; правові наслідки неправильних дій адвоката та нотаріуса, методи координації їх дій.

Студенти вмітимуть: розробляти алгоритм дій адвоката та нотаріуса у складних правових ситуаціях; оцінювати ризики; формувати рекомендації для клієнтів.

Питання для обговорення:

1. Складні правові кейси: визначення та класифікація.
2. Методи координації дій адвоката та нотаріуса.
3. Методи вирішення конфліктних ситуацій між нотаріусом та адвокатом.
4. Роль аналізу правових ризиків для захисту інтересів клієнта.

Завдання:

1. Розглянути кейс взаємодії нотаріуса і адвоката і запропонувати план дій.
2. Підготувати коротку презентацію з алгоритмом вирішення проблеми, що виникає при взаємодії адвоката і нотаріуса.

Практичне завдання 10. Дискусія «Юридична відповідальність, етика та стандарти діяльності адвоката»

Мета: Ознайомити студентів із правовою відповідальністю адвоката, етичними нормами та стандартами діяльності; розвинути навички критичної оцінки та прийняття рішень у складних ситуаціях.

Форма проведення: дискусія

Навчальні результати:

Студенти знатимуть: види юридичної відповідальності адвоката; етичні стандарти адвокатської діяльності; підстави та порядок притягнення адвокатів до дисциплінарної відповідальності; наслідки порушення адвокатом правил адвокатської етики.

Студенти вмітимуть: аналізувати випадки порушень етичних норм адвокатами; прогнозувати, яке дисциплінарне стягнення буде накладено на адвоката в конкретній ситуації в залежності від вчиненого проступку; вирішувати конфлікти, що виникають між адвокатами; формувати рекомендації щодо запобігання порушень правил адвокатської етики.

Питання для обговорення:

1. Види юридичної відповідальності адвоката: дисциплінарна, цивільно-правова, кримінальна, адміністративна.
2. Професійна етика адвоката та її значення.
3. Міжнародні стандарти адвокатської діяльності.
4. Принципи адвокатської етики.
5. Підстави для притягнення адвоката до дисциплінарної відповідальності.
6. Порядок здійснення дисциплінарного провадження щодо адвоката.
7. Конфлікти між адвокатами та порядок їх вирішення.
8. Аналіз прикладів порушень адвокатами правил адвокатської етики.
9. Забезпечення дотримання адвокатами стандартів професійної поведінки.

Завдання:

1. Розібрати два кейси порушень адвокатської етики та запропонувати рішення.
2. Підготувати рекомендації щодо дотримання стандартів адвокатської діяльності.

4.ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин денна	Форми контролю
1	<i>Сутність, структура та функції нотаріату</i> Поняття нотаріату та його історичні витoki. Законодавче визначення функцій нотаріату. Структура та система нотаріату в Україні Роль нотаріату у системі правової допомоги та забезпеченні законності.	6	Індивідуальна, групова співбесіда усне опитування, перевірка практичних завдань, екзамен
2	<i>Види нотаріальних дій та посвідчення документів</i> Класифікація нотаріальних дій. Види нотаріальних дій, що вчиняються іншими суб'єктами. Особливості посвідчення договорів, заповітів, довіреностей. Правові наслідки посвідчення документів. Законодавчі вимоги до оформлення нотаріусами документів та відповідальність за їх порушення.	6	
3	<i>Права, обов'язки та відповідальність нотаріуса</i> Набуття статусу нотаріуса в Україні: основні етапи. Основні права та обов'язки нотаріуса у процесі здійснення нотаріальних дій. Гарантії нотаріальної діяльності. Професійна етика нотаріуса та її правове регулювання. Види відповідальності за порушення законодавства та професійних обов'язків: адміністративна, цивільна, кримінальна та дисциплінарна та особливості притягнення нотаріусів до цих видів відповідальності. Механізми контролю та забезпечення дотримання етичних норм нотаріусами.	6	
4	<i>Сутність, принципи та правова природа адвокатури</i> Роль інституту адвокатури в Україні. Основні принципи адвокатської діяльності (верховенства права, законність, незалежність, конфіденційність та уникнення конфлікту інтересів). Адвокатура в системі надання безоплатної правничої допомоги. Адвокатура у системі захисту прав і свобод громадян. Міжнародні стандарти адвокатської діяльності та їхнє впровадження в Україні. Адвокатське самоврядування та його роль у функціонуванні адвокатури в Україні. Набуття статусу адвоката: складення кваліфікаційного	6	

	іспиту, проходження стажування, прийняття присяги.		
5	<i>Види адвокатської діяльності та правнича допомога</i> Напрямки адвокатської діяльності. Консультаційна діяльність адвоката та її особливості. Представництво інтересів клієнтів у суді та інших органах влади та місцевого самоврядування. Правнича допомога юридичним особам: обсяг та форми. Складання адвокатом процесуальних документів. Методика і тактика надання правничої допомоги адвокатом в різних категоріях справ.	6	
6	<i>Взаємодія адвоката та нотаріуса у правовій практиці</i> Форми співпраці адвоката та нотаріуса. Особливості координації дій у цивільних та майнових правочинах. Аналіз правових конфліктів між нотаріусом та адвокатом. Значення взаємодії для захисту прав клієнта.	6	
7	<i>Юридична відповідальність, етика та стандарти діяльності адвоката</i> Види юридичної відповідальності адвоката: дисциплінарна, цивільно-правова, кримінальна, адміністративна та особливості притягнення адвокатів до цих видів відповідальності. Етичні стандарти та професійні обов'язки адвоката. Основні принципи адвокатської етики. Порядок та наслідки притягнення адвокатів до дисциплінарної відповідальності: процедура розгляду дисциплінарної справи щодо адвоката. Механізми контролю та саморегулювання адвокатської діяльності.	10	
Разом		46	

Тема 1. Сутність, структура та функції нотаріату

Теоретичні питання

1. Історичні витoki нотаріату: розвиток від римського права до сучасних правових систем.
2. Правова природа нотаріату в Україні та місце нотаріальної системи в механізмі захисту прав.

3. Функції нотаріату в державному та приватному секторі: порівняльний аналіз.

4. Роль нотаріуса у забезпеченні довіри до правової системи.

5. Нотаріат як превентивний інститут: механізми запобігання правовим спорам.

Практичні завдання

1. Проаналізуйте нотаріальні контори вашому регіоні: кількість приватних і державних нотаріусів.

2. Порівняйте функції нотаріату України з нотаріатом Франції, Німеччини або Польщі.

3. Наведіть приклади правових ситуацій, у яких нотаріальні дії є обов'язковими.

4. Розробіть алгоритм прийому громадянина для посвідчення договору дарування.

Рекомендовані джерела

1. Закон України «Про нотаріат» від 2 вересня 1993 року № 3425-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3425-12>

2. Цивільний кодекс України 16 січня 2003 року № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>

3. Положення про порядок реєстрації приватної нотаріальної діяльності та заміщення приватного нотаріуса: затверджено наказом Міністерства юстиції України 22.03.2011 № 871/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0388-11#Text>

4. Порядок допуску осіб до складання кваліфікаційного іспиту та проведення кваліфікаційного іспиту Вищою кваліфікаційною комісією нотаріату: порядок, затверджений наказом Міністерства юстиції України 28.07.2011 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0926-11#Text>

5. Порядок видачі свідоцтва про право на зайняття нотаріальною діяльністю: порядок, затверджений наказом Міністерства юстиції України 11.07.2012 № 1043/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1170-12#Text>

6. Положення про вимоги до робочого місця (контори) приватного нотаріуса та здійснення контролю за організацією нотаріальної діяльності: положення, затверджене наказом Міністра юстиції України від 23 березня 2011 року за № 888/5, та зареєстроване у Міністерстві юстиції України 28 березня 2011 р. за № 406/19144. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0406-11>

7. Васильєв В.В. Нотаріат в Україні (підручник). КНЕУ, 2020.

8. Бондарєва М. Реформування нотаріату в Україні: актуальні проблеми. *Право України: Юрид. журн.* 2020. № 9. С. 81–96.

9. Денисяк Н. М. Короткий аналіз історії виникнення, розвитку та реформування інституту нотаріату в Україні. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Юриспруденція.* 2010–2012. Вип. 4. С. 97–100.

10. Денисяк Н. М. Становлення та формування нотаріату як самостійного інституту в Україні. *Традиції та новації юридичної науки: минуле, сучасність, майбутнє: у 2 т.: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 19 трав. 2017 р.): Т. 2. О., 2017. С. 557–560.*

11. Денисяк Н. М. Стратегія реформування та удосконалення українського нотаріату. *Наукові записки Міжнародного гуманітарного університету: зб. ст.* 2004–2015. Вип. 23. С. 39–40.

12. Клименко О. Концепція розвитку нотаріату України. *Право України.* 2020. № 9. С. 62–80.

13. Корнєєв Ю. В. Нотаріат в Україні: навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2019. 120 с.

14. Нелін О. Актуальні проблеми функціонування системи нотаріату в Україні: спроба концентричного рівного визначення. *Юридична Україна*. 2017. № 1. С. 64–69.
15. Нелін О. Модернізація нотаріату і конкуренція в нотаріальній діяльності в Україні: проблема, гіпотеза, закон. *Юридична Україна: Щомісячний правовий часопис*. 2017. № 2/3. С. 65–69.
16. Нелін О. І. Прогалини законодавчої регламентації визначення мети і завдання нотаріату України. *Юридична Україна: Щомісячний правовий часопис*. 2017. № 5/6. С. 111–115.
17. Нотаріат України. Для підготовки до іспитів. Навчальний посібник за ред. Тетарчук І. В. ТОВ «Центр учбової літератури». Київ. 2018. 332 с.
18. Підпала І.В., Боксгорн А.В., Міщенко В.С. Адміністративно-правові засади виникнення та розвитку інституту нотаріату. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 12. С. 634-642.
19. Письменний О. Сучасні проблеми інституту нотаріату в умовах воєнного стану. *Публічне право*. 2023. № 1 (49). С. 23–30.
20. Поповченко О. І. Енциклопедія захисту нотаріальної діяльності. Х.: ФОП Лисяк Л. С., 2020. 448 с.
21. Чижмар К. І. Поняття нотаріату: питання правової природи. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Сер.: Юриспруденція: зб. наук. праць. 2014. Вип. 9–1. С. 138–140.
22. Шутенко О. В. Нотаріат та нотаріальні дії консульських установ: впровадження змін щодо діяльності консульських установ при здійсненні нотаріальних дій. *Scientific Journal «ScienceRise: Juridical Science»*. 2021. № 1(15). С 20–23.

Тема 2. Види нотаріальних дій та посвідчення документів

Теоретичні питання

1. Класифікація нотаріальних дій відповідно до законодавства України.

2. Особливості посвідчення нотаріусом заповітів, договорів, спадкових прав.
3. Вимоги до нотаріальних документів в Україні: форма, реквізити, правові наслідки.
4. Порядок вчинення нотаріальних дій іншими суб'єктами.
5. Оцифрування нотаріальних процедур та електронні документи: сучасні тенденції.

Практичні завдання

1. Складіть порівняльну таблицю видів нотаріальних дій.
2. Проаналізуйте типовий нотаріально посвідчений договір: визначте його обов'язкові реквізити, зміст, рекомендації щодо удосконалення цього договору.
3. Визначте типові помилки при посвідченні нотаріусами довіреностей.
4. Підготуйте приклад тексту заповіту, який відповідає вимогам законодавства.

Рекомендовані джерела

1. Закон України «Про нотаріат» від 2 вересня 1993 року № 3425-XII. (статті 34–55). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3425-12#Text>
2. Порядок вчинення нотаріальних дій нотаріусами України: порядок, затверджений наказом Міністерства юстиції України від 22 лютого 2012 року № 296/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0282-12#Text>
3. Деякі питання нотаріату в умовах воєнного стану: Постанова Кабінету Міністрів України від 28 лютого 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/164-2022-%D0%BF#Text>
4. Бордюг Т. Теоретичні підходи щодо формулювання загальних і спеціальних правил вчинення нотаріальних проваджень за участю дітей. *Право України: Юрид. журн.* 2020. № 9. С. 271–284.
5. Заїка Ю. Процедура нотаріального посвідчення заповіту: теоретичні та практичні проблеми. *Право України: Юрид. журн.* 2020. № 9. С. 123–135.

6. Іліопол І. М. Деякі особливості вчинення нотаріальних дій щодо цінного майна в умовах воєнного стану. *Європейський вибір України, розвиток науки та національна безпека в реаліях масштабної військової агресії та глобальних викликів XXI століття» (до 25-річчя Національного університету «Одеська юридична академія» та 175-річчя Одеської школи права): у 2 т.: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 17 червня 2022 р.) / за загальною редакцією С. В. Ківалова. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2022. Т. 2. С. 770–773.*

7. Коротюк О. В. Посвідчення нотаріусом фактів: загальна характеристика, зразки нотаріальних документів. К.: ОВК, 2021. 56 с.

8. Лихолат І. П. Реалізація принципу правової безпеки і захисту довіри в теорії та практиці нотаріату. *Загальнотеоретичне правознавство, верховенство права та Україна: зб. наук. ст. до 75-річного ювілею М. І. Козюбри. 2013. 608 с. С. 524–536.*

9. Фурса С.Я., Фурса Є. І., Бордюг Т. О., Фурса Є. Є. Нотаріальний процес. Інтерактивний курс (з практикумом). Підручник. Київ: Алерта, 2021. 480 с.

10. Фурса С. Я. Нотаріальний процес: теорія і практика. Концепції вчених з удосконалення законодавства про нотаріат. Київ: Алерта, 2023. 364 с.

Тема 3. Права, обов'язки та відповідальність нотаріуса

Теоретичні питання

1. Елементи правового статусу нотаріуса. Права та обов'язки нотаріуса у професійній діяльності.

2. Гарантії нотаріальної діяльності.

3. Правове регулювання етики нотаріуса: національний та міжнародний рівень.

4. Особливості притягнення нотаріусів до цивільної, дисциплінарної та кримінальної відповідальності нотаріуса.

5. Підстави та порядок анулювання свідоцтва про право на зайняття нотаріальною діяльністю.

6. Система контролю за нотаріальною діяльністю в Україні (Мін'юст, територіальні управління).

Практичні завдання

1. Визначте правові підстави притягнення до дисциплінарної відповідальності нотаріусів в Україні.

2. Проаналізуйте реальну судову справу щодо притягнення до кримінальної відповідальності нотаріуса.

3. Порівняйте стандарти професійної етики нотаріусів у двох країнах (Україна + країна ЄС).

4. Розробіть пам'ятку нотаріуса щодо дотримання професійної етики.

Рекомендовані джерела

1. Закон України «Про нотаріат» від 2 вересня 1993 року № 3425-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3425-12>

2. Про Вищу кваліфікаційну комісію нотаріату: положення, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 31 серпня 2011 р. № 923. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/923-2011-%D0%BF#Text>

3. Кодекс правил професійної етики нотаріусів України від 07 червня 2021 року № 2039/5. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/RE36381?an=1>

4. Правила професійної етики нотаріусів України від 07.06.2021 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0759-21#Text>

5. Дякович М. Особливості правового статусу нотаріуса в Україні: теоретичні та практичні аспекти. *Право України*. 2020. № 9. С. 97–106.

6. Єфіменко Л. В. Теоретико- методологічні засади нотаріату України. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2014. № 9. С. 30–36.

7. Мединська А.В. Адміністративно-правовий статус нотаріуса в Україні та у зарубіжних країнах: дис. ... канд. юр. наук. Тернопіль, 2025. 215 с.

8. Мирза С.С. Юридична відповідальність нотаріуса за правом України: теоретико-правовий аспект. *Держава та регіони*. Право 2 (80). С. 331-336.

9. Невзорова І. В. Теоретико- правові основи компетентнісної діяльності нотаріуса: дис. доктора філософії в галузі права. Дніпро, 223 с. URL: <https://dduvs.in.ua/wp-content/uploads/files/Structure/science/rada/df035/d.pdf>

10. Невзорова І. В. Генеза розвитку деонтологічних засад діяльності нотаріуса. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2020. № 2. С. 14–18.

11. Міністерство юстиції України — нотаріат. URL: <https://minjust.gov.ua>

12. Судова влада України — рішення судів. URL: <https://reyestr.court.gov.ua>

Тема 4. Сутність, принципи та правова природа адвокатури

Теоретичні питання

1. Правова природа адвокатури як незалежного правового інституту. Роль адвокатури у захисті прав людини.

2. Основні принципи адвокатської діяльності: верховенства права, законності, незалежності, конфіденційності та уникнення конфлікту інтересів.

3. Система органів адвокатського самоврядування в Україні: загальнонаціональний та регіональний рівні.

4. Міжнародні стандарти адвокатської професії.

5. Адвокатура в зарубіжних країнах: порядок набуття статусу адвоката, перелік повноважень.

Практичні завдання

1. Проаналізуйте структуру органів адвокатського самоврядування в Україні.

2. Порівняйте принципи діяльності адвоката України та однієї держави ЄС.

3. Визначте правові гарантії незалежності адвоката України та напрями її посилення.

4. Підготуйте короткий аналітичний огляд міжнародних стандартів адвокатури (можна у вигляді схеми або таблиці).

Рекомендовані джерела

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96%D0%B2%D1%80#Text>

2. Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» від 5 липня 2012 р. №5076-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17>

3. Правила адвокатської етики, затверджені Звітно-виборним з'їздом адвокатів України 09.06.2017 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0001891-17#Text>

4. Статут Національної асоціації адвокатів України: затверджений рішенням Установчого з'їзду адвокатів України від 17.11.2012. URL: http://unba.org.ua/assets/uploads/legislations/inshi- dokumenty/statut_naau.pdf

5. Порядок допуску до складення кваліфікаційного іспиту, порядок складення кваліфікаційного іспиту та методика оцінювання результатів складення кваліфікаційного іспиту для набуття права на заняття адвокатською діяльністю в Україні: затверджено рішенням Ради адвокатів України № 270 від 17.12.2013. URL: https://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/poryadki/2020-02-14-poryadki-28_5e5d2a24c9799.pdf

6. Положення про організацію та порядок проходження стажування для отримання особою свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю: рішення Ради адвокатів України від 01.06.2018 р. № 80. URL: https://unba.org.ua/assets/uploads/files/Rishennya/Polojennya_stajuvannya_14032019.pdf

7. Адвокатура України: Кн. 1. Організація адвокатури (з практикумом): підруч. у 2 кн. / за заг. ред. С. Я. Фурси та Н. М. Бакаянкової. 2-ге вид. доповн. і перероб. Київ: Алерта, 2016. 864 с.

8. Багатостороння угода країн-учасниць ООН «Основні положення про роль адвокатів». *Юридичний вісник України*. 2002. №40.
9. Багатостороння угода країн-учасниць Європейського Співтовариства «Загальний кодекс правил для адвокатів країн Європейського співтовариства». *Юридичний вісник України*. 2002. №40.
10. Бакаянова Н. М. Конституційно-правове регулювання діяльності адвокатури у нових реаліях суспільного життя. *Право України: Юрид. журн.* 2019. № 12. С. 131–145.
11. Бакаянова Н. М. Основи адвокатури України: функціональні та організаційні аспекти. Одеса: Юридична література, 2017. 357 с.
12. Бірюкова А М. Адвокатура України в умовах глобалізації: монографія; Акад. адвокатури України. Київ: Правова єдність: Алерта, 2018. 423 с.
13. Джабурія О. О. Організаційні форми адвокатської діяльності: дис. докт. філософ. 081 «Право». Одеса, 2020. 223 с.
14. Іваницький С. О. Теоретичні основи організації адвокатури в Україні: принципи та система. Київ: Інтерсервіс, 2017. 800 с.
15. Фурса С. Я. Адвокатура крізь призму правової доктрини. *Право України*. 2019. № 12. С. 16-41.
16. Чекмарьова Л. Ю. Страхування професійної відповідальності адвоката: 12.00.10: дис. ... канд. юрид. Одеса, 2021. 210 с.
17. Національна асоціація адвокатів України. URL: <https://unba.org.ua>
18. Basic Principles on the Role of Lawyers (ООН). URL: <https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/basic-principles-role-lawyers>

Тема 5. Види адвокатської діяльності та правнича допомога

Теоретичні питання

1. Консультування як форма надання адвокатом правничої допомоги.

2. Представництво адвокатом в суді та інших органах: повноваження та межі.

3. Адвокатська діяльність у кримінальному, цивільному та адміністративному процесі.

4. Підготовка процесуальних документів адвокатом: вимоги та стандарти.

5. Правнича допомога юридичним особам та правовий супровід бізнесу.

6. Інші види діяльності, що здійснюють адвокати.

Практичні завдання

1. Складіть приклад консультативного висновку адвоката за обраним кейсом.

2. Підготуйте зразок позовної заяви за заданою фавбулою.

3. Проаналізуйте судову практику щодо представництва адвокатом у цивільних справах.

4. Наведіть 3 типові ситуації, коли адвокат представляє інтереси юридичної особи.

5. Проаналізуйте порядок залучення адвоката через центр безоплатної правничої допомоги.

Рекомендовані джерела

1. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua>

2. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 року № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>

3. Цивільний процесуальний кодекс України від 18 березня 2004 року № 1618-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15>

4. Вільчик Т.Б. Конституційне право на правову допомогу адвоката у країнах Європейського Союзу та в Україні : монографія / Т.Б. Вільчик. – Харків: Право, 2015. – 400 с.

5. Заборовський В. В. Правовий статус адвоката в умовах становлення незалежної адвокатури України: монографія. Ужгород: Видавничий дім «Гельветика», 2017. 900 с.
6. Іваницький С.О. Теоретичні основи організації адвокатури в Україні: принципи та система: Монографія / С.О. Іваницький. Київ: Інтерсервіс, 2017. 800 с.
7. Кісліцина І.О., Гресь Ю.О. Особливості діяльності адвоката-захисника з підготовки клієнта до участі у слідчих діях при розслідуванні вбивств: етичний та тактичний аспекти. Успіхи і досягнення у науці. 2025. № 5(15). С.151-164. URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/sas/article/view/24290/24264>
8. Фурса С.Я. Адвокат у цивільному процесі: наук.-практ. посіб.; Центр правових дослід. Фурси. Київ: Фурса С.Я.; КНТ, 2008. 452 с.
9. Хотинська-нор О. Спеціалізація як перспектива розвитку адвокатури. *Право України*. № 12. 2019. С. 84-96.
10. Чекмарьова Л.Ю. Психологічні аспекти консультативної діяльності адвоката як комунікативного процесу. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія: Право. 2025. Випуск 91. Частина 5. С. 59-64. URL: <http://visnyk-pravo.uzhnu.edu.ua/article/view/344173/331831>
11. Чекмарьова Л.Ю. Структура комунікативної компетентності адвоката та комунікативні бар'єри. *Juris Europensis Scientia*. Випуск 4, 2025. С. 197-202. URL: http://jes.nuoua.od.ua/archive/4_2025/35.pdf
12. Наукові коментарі НААУ. URL: <https://unba.org.ua/publications>

Тема 6. Взаємодія адвоката та нотаріуса у правовій практиці

Теоретичні питання

1. Спільні сфери професійної діяльності адвоката і нотаріуса.
2. Особливості підготовки документів, що потребують нотаріального посвідчення.

3. Потенційні конфлікти між адвокатськими та нотаріальними повноваженнями.

4. Роль адвоката у підготовці договорів, спадкових та корпоративних документів.

5. Електронні сервіси Мін'юсту як спільний інструмент роботи адвоката і нотаріуса.

Практичні завдання

1. Побудуйте алгоритм взаємодії адвоката і нотаріуса при укладенні договору купівлі-продажу будинку чи квартири.

2. Проаналізуйте реальний кейс, де адвокат оскаржує нотаріальну дію.

3. Розробіть рекомендації адвокату для підготовки документів клієнта до нотаріального посвідчення.

4. Порівняйте правила професійної етики адвокатів і нотаріусів (у вигляді таблиці).

Рекомендовані джерела

1. Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» від 5 липня 2012 р. №5076-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17>

2. Закон України «Про нотаріат» від 2 вересня 1993 року № 3425-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3425-12>

3. Вільчик Т. Б. Функції інституційної адвокатури. *Форум права: електрон. наук. фахове вид.* 2017. № 2. С. 24–29. URL: http://nbuv.gov.ua/jpdf/FP_index.htm_2017_2_6.pdf

4. Іваницький С.О. Теоретичні основи організації адвокатури в Україні: принципи та система: Монографія / С.О. Іваницький. Київ: Інтерсервіс, 2017. 800 с.

5. Роль та особливості взаємодії адвоката з нотаріусом, який завів спадкову справу. Методичні рекомендації «Спадкові спори у разі смерті одного з подружжя: як захистити інтереси клієнта?». Офіційний сайт Вищої школи

адвокатури. URL: <https://www.hsa.org.ua/blog/rol-ta-osoblivosti-vzajemodiyi-advokata-z-notariusom-iakii-zaviv-spadkovu-spravu>

6. Фурса С.Я., Фурса Є.І. Представництво адвокатом в нотаріальному процесі. *Vishegrad Journal on human rights*. 2021. № 2 (volume). С 264-268.

7. Фурса С.Я., Етичні засади відносин «адвокат-нотаріус». *Тези доповідей та повідомлень учасників круглого столу «Етика правника»*. Харків, 2021. С.107-114.

8. Фурса Є.Є. Консультативна робота адвоката з метою звернення особи за посвідченням договору про поділ майна подружжя до нотаріуса (консула). Scientific Collection «InterConf», (53): with the Proceedings of the 7 th International Scientific and Practical Conference «International Forum: Problems and Scientific Solutions» (April 25-26, 2021). Melbourne, Australia: CSIRO Publishing House, 2021. P. 761p.

9. ЄДРСР — судова практика оскарження нотаріальних дій. URL: <https://reyestr.court.gov.ua>

Тема 7. Юридична відповідальність, етика та стандарти діяльності адвоката

Теоретичні питання

1. Види юридичної відповідальності адвоката в Україні.
2. Етичні стандарти професії адвоката в Україні та світі.
3. Правовий статус органу, що здійснює дисциплінарне провадження щодо адвокатів.
4. Порядок розгляду дисциплінарної скарги на адвоката.
5. Адвокатська таємниця та наслідки її порушення.
6. Види дисциплінарних стягнень, що можуть бути накладені на адвоката.
7. Порядок оскарження рішення у дисциплінарній справі щодо адвоката.

Практичні завдання

1. Проаналізуйте дисциплінарну справу щодо адвоката (за реєстром КДКА).
2. Порівняйте українські та європейські етичні стандарти адвокатської діяльності.
3. Проаналізуйте рекламні матеріали адвокатів на предмет відповідності Правилам адвокатської етики.
4. Створіть модель кодексу для молодого адвоката.
5. Підготуйте аналітичну довідку про притягнення адвокатів до дисциплінарної відповідальності за минулий рік.

Рекомендовані джерела

1. Правила адвокатської етики, затверджені Звітно-виборним з'їздом адвокатів України 09 червня 2017 р. URL: <https://vkdka.org/wpcontent/uploads/2017/07/PAE-2019.pdf>
2. Про затвердження роз'яснення щодо наявності конфлікту інтересів при наданні правової допомоги клієнтам з різним процесуальним статусом в кримінальних провадженнях: Рішення Ради адвокатів України № 120 від 15.11.2019 р. URL: https://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/rishennya/2019-11-15-r-shennya-rau-120_5def734362b20.pdf
3. Про надання роз'яснення щодо пріоритетності принципів діяльності адвоката при наданні професійної правової (правничої) допомоги: Ради адвокатів України № 169 від 13.12.2019 р. https://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/rishennya/2019-12-13-r-shennyarau-169_5e020832d2a2a.pdf
4. Багатостороння угода країн-учасниць ООН «Основні положення про роль адвокатів»: прийняті VIII Конгресом ООН по запобіганню злочинам у серпні 1990 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_835#Text 11. Багатостороння угода країни-учасниць Європейського Співтовариства «Загальний кодекс правил для адвокатів країн Європейського співтовариства»:

прийнято делегацією дванадцяти країн-учасниць на 25 пленарному засіданні у Страсбурзі в жовтні 1988 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_343#Text

5. Бірюкова А.М. Власний кодекс честі адвоката. Адвокатура: минуле, сучасність та майбутнє : матеріали XII Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 11 листопада 2022 р.) / редкол.: Н. М. Бакаянова (гол.) ; НУ «Одеська юридична академія». Одеса : Фенікс, 2022. С. 310-313. С. 34-38.

6. Бірюкова А. М. Довіра як етична основа відносин адвоката з клієнтом (міжнародний та вітчизняний вимір). *Вісник кримінального судочинства : Науково-практичний журнал*. 2017. № 3. С. 149-154.

7. Вільчик Т., Святоцька В. Міжнародні стандарти адвокатури: проблеми імплементації у національну правову систему. *Право України** : Юрид. журн. 2019. № 12. С. 54-69.

8. Кісліцина І.О. Етика та професіоналізм адвоката-захисника у кримінальних провадженнях щодо корупційних правопорушень. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2025. № 3. С. 710-713. URL: http://www.lsej.org.ua/3_2025/174.pdf

9. Кухнюк Д. В. Правила адвокатської етики в законодавстві України про адвокатуру та адвокатську діяльність. *Вісник Одеської адвокатури* — 2017. № 1. С. 18-20.

10. Місяць А. Особливості відповідальності адвоката за порушення правил адвокатської етики. *Право України** : Юрид. журн. 2019. № 12. С. 231-239.

11. Фляжнікова Я. В. Правила адвокатської етики та юридична відповідальність за їх порушення : дис...доктора філос. / Фляжнікова, Ярослава Василівна ; Національний університет «Одеська юридична академія» – Одеса, 2022. – 251 с.

12. Чекмарьова Л.Ю. Професійна відповідальність адвоката: поняття та основні ознаки. Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції. 2017. №2. Том 2. С. 150-153. URL: http://apnl.dnu.in.ua/2_2_2017/38.pdf

5. ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ЕКЗАМЕНУ

1. Нотаріат як правовий інститут.
2. Історичні витоки нотаріату: розвиток від римського права до сучасних правових систем.
3. Правова природа нотаріату в Україні та місце нотаріальної системи в механізмі захисту прав.
4. Правове регулювання нотаріальної діяльності.
5. Правова природа нотаріату в Україні, державні, приватні нотаріуси, законодавче регулювання їх діяльності.
6. Система органів нотаріату в Україні.
7. Доступ до професії нотаріуса: вимоги, порядок набуття статусу нотаріуса та припинення нотаріальної діяльності.
8. Основні функції нотаріату: засвідчення договорів та заповітів, оформлення спадщини, засвідчення копій документів, захист прав і законних інтересів громадян та юридичних осіб.
9. Взаємодія нотаріату з іншими правовими інститутами.
10. Функції нотаріату в державному та приватному секторі: порівняльний аналіз.
11. Роль нотаріуса у забезпеченні довіри до правової системи.
12. Нотаріат як превентивний інститут: механізми запобігання правовим спорам.
13. Класифікація нотаріальних дій: посвідчення договорів, заповітів, довіреностей, прийняття спадщини, засвідчення копій документів тощо.
14. Загальний порядок вчинення нотаріальних дій.
15. Посвідчення договорів нотаріусом: обов'язкові реквізити та помилки, що впливають на законність.
16. Правові наслідки нотаріального посвідчення документів та відповідальність сторін.

17. Особливості оформлення документів у різних сферах цивільного, сімейного та господарського права.
18. Особливості посвідчення нотаріусом заповітів, договорів, спадкових прав.
19. Вимоги до нотаріальних документів в Україні: форма, реквізити, правові наслідки.
20. Порядок вчинення нотаріальних дій іншими суб'єктами.
21. Оцифрування нотаріальних процедур та електронні документи: сучасні тенденції.
22. Ведення діловодства нотаріусом.
23. Підстави для відмови у вчиненні нотаріальних дій.
24. Вчинення нотаріальних дій іншими суб'єктами.
25. Особливості складання заповітів та довіреностей.
26. Наслідки порушення форми документа нотаріусом.
27. Процедура прийняття спадщини: обов'язкові кроки та необхідні документи.
28. Особливості засвідчення нотаріусом копій документів різних типів.
29. Видача нотаріусом свідоцтва про право на спадщину.
30. Правовий статус нотаріуса та його складові.
31. Права та обов'язки нотаріуса при виконанні нотаріальних дій.
- 32.
33. Гарантії нотаріальної діяльності.
34. Правове регулювання етики нотаріуса: національний та міжнародний рівень.
35. Професійна етика нотаріуса, стандарти поведінки та конфіденційності.
36. Види відповідальності за порушення законодавства та професійних обов'язків: адміністративна, цивільна, кримінальна та дисциплінарна.

37. Особливості притягнення нотаріусів до цивільної, дисциплінарної та кримінальної відповідальності нотаріуса.
38. Порядок притягнення нотаріусів до дисциплінарної відповідальності та види дисциплінарних санкцій.
39. Підстави та порядок анулювання свідоцтва про право на зайняття нотаріальною діяльністю.
40. Система контролю за нотаріальною діяльністю в Україні.
41. Правова природа адвокатури як незалежного правового інституту.
Роль адвокатури у захисті прав людини.
42. Правове регулювання організації та діяльності адвокатури в Україні та міжнародні стандарти адвокатської професії.
43. Основні принципи адвокатської діяльності: верховенства права, законності, незалежності, конфіденційності та уникнення конфлікту інтересів.
44. Система органів адвокатського самоврядування в Україні: загальнонаціональний та регіональний рівні.
45. Роль адвокатури у забезпеченні доступу до правосуддя та захисту прав людини.
46. Паровий статус адвоката та його складові.
47. Порядок набуття статусу адвоката в Україні: складення кваліфікаційного іспиту, проходження стажування, прийняття присяги.
48. Роль адвокатури у доступі до правосуддя.
49. Адвокатура в зарубіжних країнах: порядок набуття статусу адвоката, перелік повноважень.
50. Основні види адвокатської діяльності та порядок їх здійснення адвокатами.
51. Надання адвокатом консультацій і роз'яснень з правових питань як форма надання адвокатом правничої допомоги.

52. Представництво адвокатом інтересів клієнта в суді та інших органах: повноваження та межі.
53. Основні етапи представництва адвокатом клієнта у суді. Підготовка адвоката до участі в судовому засіданні.
54. Адвокатська діяльність у кримінальному, цивільному та адміністративному процесі.
55. Захист прав та інтересів особи у кримінальному провадженні.
56. Правнича допомога юридичним особам та правовий супровід бізнесу.
57. Надання адвокатом безоплатної правничої допомоги.
58. Методика і тактика представництва адвокатом клієнта в різних категоріях справ.
59. Інші види діяльності, що здійснюють адвокати.
60. Взаємодія адвоката з іншими учасниками процесу.
61. Складання адвокатом процесуальних документів як вид адвокатської діяльності.
62. Підготовка процесуальних документів адвокатом: вимоги та стандарти.
63. Адвокатський запит, його зміст та значення.
64. Супровід адвокатом цивільних і господарських угод.
65. Вимоги до процесуальних документів, що складає адвокат.
66. Спільні сфери професійної діяльності адвоката і нотаріуса.
67. Особливості підготовки документів, що потребують нотаріального посвідчення.
68. Механізми залучення адвоката до нотаріальних процесів, оцінка правомірності нотаріальних дій.
69. Спільна робота адвоката та нотаріуса у забезпеченні законності правочинів.
70. Методи координації дій адвоката та нотаріуса.

- 71.Потенційні конфлікти між адвокатськими та нотаріальними повноваженнями. Методи вирішення конфліктних ситуацій між нотаріусом та адвокатом.
- 72.Роль адвоката у підготовці договорів, спадкових та корпоративних документів
- 73.Електронні сервіси Мін'юсту як спільний інструмент роботи адвоката і нотаріуса.
- 74.Види юридичної відповідальності адвоката: дисциплінарна, цивільно-правова, кримінальна, адміністративна.
- 75.Види юридичної відповідальності адвоката: дисциплінарна, цивільно-правова, кримінальна, адміністративна.
- 76.Етичні стандарти професії в Україні та світі.
- 77.Професійна етика адвоката та її значення.
- 78.Міжнародні стандарти адвокатської діяльності.
- 79.Принципи адвокатської етики.
- 80.Етичні засади взаємодії адвоката з судом та іншими учасниками процесу.
- 81.Підстави для притягнення адвоката до дисциплінарної відповідальності.
- 82.Загальний порядок здійснення дисциплінарного провадження щодо адвоката.
- 83.Стадії дисциплінарного провадження щодо адвоката.
- 84.Правовий статус органу, що здійснює дисциплінарне провадження щодо адвокатів.
- 85.Порядок розгляду дисциплінарної скарги на адвоката.
- 86.Види дисциплінарних стягнень, що можуть бути накладені на адвоката.
- 87.Порядок оскарження рішення у дисциплінарній справі щодо адвоката.

88. Адвокатська таємниця та наслідки її порушення.

89. Конфлікти між адвокатами та порядок їх вирішення.

90. Роль органів адвокатського самоврядування у забезпеченні дотримання адвокатами стандартів професійної поведінки.

6. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Критерії оцінювання за різними видами роботи

Вид роботи	бали	Критерії
Практичні завдання	0 балів	Здобувач відтворює незначну частину навчального матеріалу, має поверхові уявлення про предмет вивчення, неаргументовано висловлює думку. Використовує необхідні інформаційно-методичні матеріали, виконує практичне завдання за умови сторонньої допомоги.
	1 бал	Знання здобувача є достатньо повними, він самостійно застосовує відповідний навчальний матеріал, виконуючи практичні завдання; аналізує, робить висновки. Відповідь повна, логічна, обґрунтована, але припускається неточностей. Здобувач самостійно використовує необхідні інформаційно-методичні матеріали виконуючи практичні завдання. Виконання завдання у цілому відповідає вимогам, хоча має незначні огріхи.
	2 бали	Здобувач володіє міцними знаннями, оперує ними при виконанні практичних завдань. Самостійно використовує необхідні інформаційно-методичні матеріали виконуючи практичне завдання. Не припускається помилок при його виконанні. Здобувач виступає експертом практичного завдання, що виконали однокурсники.
Самостійна робота	0 балів	Здобувач розпізнає деякі об'єкти вивчення та визначає їх на побутовому рівні, може описувати

		деякі об'єкти вивчення; має фрагментарні уявлення з предмета вивчення; виконує елементарні прийоми практичних завдань.
	1 бал	Здобувач знає окремі факти, що стосуються навчального матеріалу; виявляє здатність елементарно висловлювати думку; самостійно та за допомогою викладача може виконувати частину практичних завдань; знає послідовність виконання завдання; практичні завдання містять багато суттєвих відхилень від установлених вимог, при їх виконанні потребує систематичної допомоги викладача.
	2 бали	Здобувач самостійно і логічно відтворює фактичний і теоретичний матеріал та наводить приклади; володіє навчальним матеріалом і використовує набуті знання, уміння у стандартних ситуаціях; самостійно виконує практичні завдання відповідно до методичних рекомендацій; практичні завдання мають окремі помилки; користується необхідними навчально-методичними матеріалами.
	3 бали	Здобувач володіє глибокими знаннями, демонструє відповідні компетентності, використовує їх у нестандартних ситуаціях, самостійно працює з інформацією у відповідності до поставлених завдань; систематизує та узагальнює навчальний матеріал; самостійно користується додатковими джерелами інформації; без похибок виконує та аналізує практичні завдання.
Індивідуальне навчально-дослідне завдання: тези (без використання ІІІ)	1 бал	Представлений текст не є по формі тезами
	2-3 бали	Тези не відповідають мінімальному обсягу або формату конференції. Відсутні змістові зв'язки між тезами та цитованими науковими джерелами. Представлена власна позиція обмежується побутовим або суб'єктивним рівнем без аргументації.
	4-5 балів	Тези відповідають мінімальному обсягу, але логіка викладу слабка. Власна позиція здобувача формально підкріплена посиланнями на наукову літературу, але відсутні змістовні зв'язки між цитатами та основним текстом.

		Проблема розкрита на поверхневому рівні з формальним використанням фахових термінів. Аргументація власної думки обмежена, практичні приклади або факти майже не використані.
	6-7 балів	Тези повністю відповідають вимогам обсягу та формату. Власна позиція студента викладена чітко, але наукове обґрунтування подане схематично. Проблема розкрита з використанням основних термінів та понять; змістовні зв'язки з науковими джерелами частково формальні. Аргументація власної думки присутня і спирається на факти, але внутрішня логіка викладу дещо розмита.
	8-9 балів	Тези відповідають формату та обсягу конференції. Власна позиція викладена грамотно та логічно. Проблема розкрита на теоретичному рівні, наведено обґрунтування, терміни та поняття використані доречно. Аргументація власної думки підкріплена практичними фактами та прикладами. Робота є самостійною та науково-обґрунтованою, з дотриманням академічної доброчесності.
	10 балів	Тези повністю відповідають формату та обсягу конференції. Власна позиція студента викладена грамотно, самостійно та логічно. Проблема розкрита на високому теоретичному рівні з повними обґрунтуваннями та змістовними зв'язками з науковими джерелами. Використано точні та доречні фахові терміни, аргументація власної думки повна та підкріплена практичними фактами. Робота композиційно чітка та послідовна, є самостійною та науково-обґрунтованою, з дотриманням академічної доброчесності.

Критерії оцінювання підсумкового контролю (екзамен)

Для навчальної дисципліни «Нотаріат та адвокатура» за навчальним планом передбачає підсумковий контроль у формі усного екзамену, відводиться 20 балів. Здобувач вищої освіти може скласти екзамен, якщо кількість отриманих впродовж вивчення дисципліни балів не менше як 40.

Накопичені здобувачем бали під час вивчення навчальної дисципліни не аналюються, а сумуються. Оцінка за екзамен не може бути меншою за кількість накопичених ним балів.

Бали	Критерії
0 балів	Здобувач не відповідає на запитання.
1-5 балів	Здобувач розпізнає деякі об'єкти вивчення та визначає їх на побутовому рівні, може описувати деякі об'єкти вивчення; має фрагментарні уявлення з предмета вивчення; використовує елементарні прийоми виконання практичного завдання.
6-10 балів	Здобувач знає окремі факти, що стосуються навчального матеріалу; виявляє здатність елементарно висловлювати думку; виконує частину практичного завдання.
11-15 балів	Здобувач надає відповіді на запитання в цілому правильні, але здобувач припускається помилок у визначеннях. Здобувач робить власні висновки, наводить приклади практичного використання; виконує практичне завдання з незначними огріхами.
16-20 балів	Здобувач надає відповіді на запитання повні, обґрунтовані, логічно побудовані, з прикладами практичного використання; відповідаючи, здобувач розмірковує, робить власні висновки виконує правильно практичне завдання.

Критерії оцінювання за всіма видами контролю

Сума балів	Критерії оцінки
Відмінно (90-100 А)	Здобувач демонструє міцні знання навчального матеріалу в обсязі, що відповідає програмі навчальної дисципліни, правильно й обґрунтовано приймає необхідні рішення в різних нестандартних ситуаціях; реалізує теоретичні положення навчальної дисципліни виконуючи практичні завдання у сфері діяльності нотаріату та адвокатури. При виконанні практичних завдань проявляє вміння самостійно вирішувати поставлені завдання, активно включається в обговорення, відстоює власну точку зору в питаннях та рішеннях, що розглядаються. Оцінка нижче 100 балів обґрунтовується недостатнім розкриттям теоретичних питань навчальної дисципліни, або тим, що студент проявляє невпевненість в тлумаченні теоретичних положень чи складних практичних завдань.
Добре (82-89 В)	Здобувач демонструє знання, володіння матеріалом в обсязі, що відповідає програмі навчальної дисципліни, робить

	на їхній основі аналіз можливих ситуацій та вміє застосовувати теоретичні положення при вирішенні практичних задач у сфері діяльності нотаріату та адвокатури, але припускається несуттєвих помилок. При виконанні практичних завдань, здобувач самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких є незначною.
Добре (74-81 C)	Здобувач має достатній рівень опанування навчального матеріалу, володіє основними теоретичними положеннями, що відповідають програмі дисципліни "Нотаріат та адвокатура". Аналізує приклади роботи нотаріусів, адвокатів, хоча може припускатися окремих помилок, які усуває за допомогою викладача або однокурсників. Вміє пояснити ключові концепти, наводить коректні відповіді щодо ролі нотаріусу та адвоката. Демонструє впевнене володіння алгоритмами аналізу та ухвалення рішень у сфері нотаріату та адвокатури; помилки не мають системного характеру.
Задовільно (64-73 D)	Здобувач розуміє основні положення навчальної дисципліни, що є визначальними, та орієнтується у напрямі вирішення практичних завдань. Усвідомлює зміст практичних ситуацій, має пропозиції щодо можливих шляхів їх розв'язання. Самостійно виконує завдання за зразком, проте допускає значну кількість неточностей і помилок, які усуває за підтримки викладача або однокурсників. Розуміє ключові принципи функціонування нотаріусів та адвокатів, дотримання етичних норм та правил взаємодії.
Задовільно (60-63 E)	Здобувач поверхнево опанував навчальний зміст, передбачений програмою навчальної дисципліни, володіє основними положеннями на мінімально допустимому рівні. Знання щодо функціонування нотаріату та адвокатури України, їх ролі, але вони є несистемними, фрагментарними. Виконання практичних завдань має формалізований характер: дотримується загального алгоритму, проте виконує завдання зі значними труднощами та за підтримки викладача. Демонструє нестійкі навички аналітичного мислення і комунікації у контексті громадянської участі; відсутнє глибоке розуміння логіки суспільних процесів і взаємозв'язку між галузями права.
Незадовільно (35-59 FX)	Здобувач має фрагментарні знання, опанувавши менше половини навчального змісту, передбаченого програмою дисципліни. Відсутнє цілісне розуміння ключових понять щодо нотаріату та адвокатури, їх ролі у суспільстві. Працює пасивно, практичні завдання виконує з численними помилками; здатен виправляти лише окремі помилки під час

	нескладних завдань. Не виявляє належного рівня аналітичного мислення, не демонструє достатніх знань для самостійного опрацювання матеріалу.
--	---

Засоби діагностування результатів навчання

Оцінювання: індивідуальне опитування, колективна співбесіда, перевірка виконання практичних завдань, формування дидактичного портфоліо, письмове опитування, презентація результатів самостійної роботи, екзамен.

Демонстрування результатів навчання: дискусія, усні доповіді, робота в парах, робота в команді, рольова гра, тренінг, презентація результатів самостійної роботи без використання ІІІ.

Розподіл балів, які отримують студенти за результатами поточного і підсумкового контролю (екзамен)

Поточний контроль (практичні заняття, самостійна робота, ІНДЗ)			ІНДЗ	екзамен	Сума
Теми	Бали	Разом	0–10	0–20	0–100
Тема 1	0–10	0–70			
Тема 2	0–10				
Тема 3	0–10				
Тема 4	0–10				
Тема 5	0–10				
Тема 6	0–10				
Тема 7	0–10				

Шкала оцінювання за всіма видами контролю (екзамен):

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90–100	A	відмінно
82–89	B	добре
74–81	C	
64–73	D	
60–63	E	задовільно
35–59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0–34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96%D0%B2%D1%80#Text>
2. Багатостороння угода країн-учасниць ООН «Основні положення про роль адвокатів»: прийняті VIII Конгресом ООН по запобіганню злочинам у серпні 1990 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_835#Text
3. Багатостороння угода країни-учасниць Європейського Співтовариства «Загальний кодекс правил для адвокатів країн Європейського співтовариства»: прийнято делегацією дванадцяти країн-учасниць на 25 пленарному засіданні у Страсбурзі в жовтні 1988 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_343#Text
4. Рекомендація Rec(2000)21 Комітету міністрів Ради Європи щодо свободи професійної діяльності адвокатів. URL: <https://search.coe.int>
5. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 року № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>
6. Цивільний процесуальний кодекс України від 18 березня 2004 року № 1618-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15>
7. Цивільний кодекс України 16 січня 2003 року № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>
8. Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» від 05.07.2012 № 5076-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17>
9. Закон України «Про нотаріат» від 02.09.1993 № 3425-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3425-12>
10. Деякі питання нотаріату в умовах воєнного стану: Постанова Кабінету Міністрів України від 28 лютого 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/164-2022-%D0%BF#Text>

11. Про Вищу кваліфікаційну комісію нотаріату: положення, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 31 серпня 2011 р. № 923. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/923-2011-%D0%BF#Text>
12. Кодекс правил професійної етики нотаріусів України від 07 червня 2021 року № 2039/5. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/RE36381?an=1>
13. Правила професійної етики нотаріусів України від 07.06.2021 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0759-21#Text>
14. Правила адвокатської етики (затв. З'їздом адвокатів України 09.06.2017, із змінами). URL: https://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/pae_2017.pdf
15. Інструкція про порядок вчинення нотаріальних дій нотаріусами України (Наказ Мін'юсту № 296/5 від 22.02.2012). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0282-12>
16. Положення про вимоги до робочого місця (контори) приватного нотаріуса та здійснення контролю за організацією нотаріальної діяльності: положення, затверджене наказом Міністра юстиції України від 23 березня 2011 року за № 888/5, та зареєстроване у Міністерстві юстиції України 28 березня 2011 р. за № 406/19144. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0406-11>
17. Положення про порядок реєстрації приватної нотаріальної діяльності та заміщення приватного нотаріусу: затверджено наказом Міністерства юстиції України 22.03.2011 № 871/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0388-11#Text>
18. Порядок видачі свідоцтва про право на зайняття нотаріальною діяльністю: порядок, затверджений наказом Міністерства юстиції України 11.07.2012 № 1043/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1170-12#Text>
19. Порядок допуску до складення кваліфікаційного іспиту, порядок складення кваліфікаційного іспиту та методика оцінювання результатів складення кваліфікаційного іспиту для набуття права на заняття

- адвокатською діяльністю в Україні: затверджено рішенням Ради адвокатів України № 270 від 17.12.2013. URL: https://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/poryadki/2020-02-14-poryadki-28_5e5d2a24c9799.pdf
20. Положення про організацію та порядок проходження стажування для отримання особою свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю: рішення Ради адвокатів України від 01.06.2018 р. № 80. URL: https://unba.org.ua/assets/uploads/files/Rishennya/Polojennya_stajuvannya_1_4032019.pdf
 21. Порядок вчинення нотаріальних дій нотаріусами України: порядок, затверджений наказом Міністерства юстиції України від 22 лютого 2012 року № 296/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0282-12#Text>
 22. Порядок допуску осіб до складання кваліфікаційного іспиту та проведення кваліфікаційного іспиту Вищою кваліфікаційною комісією нотаріату: порядок, затверджений наказом Міністерства юстиції України 28.07.2011 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0926-11#Text>
 23. Статут Національної асоціації адвокатів України: затверджений рішенням Установчого з'їзду адвокатів України від 17.11.2012. URL: http://unba.org.ua/assets/uploads/legislations/inshi-dokumenty/statut_naau.pdf
 24. Адвокатура України: Кн. 1. Організація адвокатури (з практикумом): підруч. у 2 кн. / за заг. ред. С. Я. Фурси та Н. М. Бакаянкової. 2-ге вид. доповн. і перероб. Київ: Алерта, 2016. 864 с.
 25. Адвокатура України: навчальний посібник / За ред. В. В. Комарова. Х.: Право, 2020. 480 с.
 26. Бакаянова Н. М. Основи адвокатури України: функціональні та організаційні аспекти. Одеса: Юридична література, 2017. 357 с.
 27. Долинська М. С. Нотаріат: підручник / М. С. Долинська. Львів : Ліга-Прес. 2018. 398 с. URL:

https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/3622/1/%D0%9D%D0%BE%D1%82%D0%B0%D1%80i%D0%B0%D1%82_%D0%94%D0%BE%D0%BB%D0%B8%D0%BD%D1%81%D1%8C%D0%BA%D0%B0.pdf

28. Джабурія О. О. Організаційні форми адвокатської діяльності: дис. докт. філософ. 081 «Право». Одеса, 2020. 223 с.
29. Іваницький С.О. Теоретичні основи організації адвокатури в Україні: принципи та система: Монографія / С.О. Іваницький. Київ: Інтерсервіс, 2017. 800 с.
30. Коментар до Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» / НААУ, 2022. URL: <https://unba.org.ua/activity/publications>
31. Корнєєв Ю. В. Нотаріат в Україні: навчальний посібник / Ю. В. Корнєєв. Київ: Видавництво «Центр учбової літератури», 2025. 130 с.
32. Нотаріат в Україні: навчальний посібник / За ред. С. Я. Фурси. К.: Алерта, 2021. 624 с.
33. Нотаріат в Україні: Підручник / За ред. В.В. Комарова. Київ : Юрінком Інтер, 2006. 320 с.
34. Нотаріат України. Для підготовки до іспитів. Навчальний посібник за ред. Тетарчук І. В. ТОВ «Центр учбової літератури». Київ. 2018. 332 с.
35. Фляжнікова Я. В. Правила адвокатської етики та юридична відповідальність за їх порушення : дис...доктора філос. / Фляжнікова, Ярослава Василівна ; Національний університет «Одеська юридична академія» Одеса, 2022. 251 с.
36. Фурса С. Я. Нотаріальний процес: теорія і практика. Концепції вчених з удосконалення законодавства про нотаріат. Київ: Алерта, 2023. 364 с.
37. Фурса С.Я., Фурса Є. І., Бордюг Т. О., Фурса Є. Є. Нотаріальний процес. Інтерактивний курс (з практикумом). Підручник. Київ: Алерта, 2021. 480 с.
38. Чекмарьова Л. Ю. Страхування професійної відповідальності адвоката: 12.00.10: дис. ... канд. юрид. Одеса, 2021. 210 с.

Допоміжна література

1. Бакаянова Н. М. Конституційно-правове регулювання діяльності адвокатури у нових реаліях суспільного життя. *Право України: Юрид. журн.* 2019. № 12. С. 131–145.
2. Бірюкова А. М. Адвокатура України в умовах глобалізації: монографія; Акад. адвокатури України. Київ: Правова єдність: Алерта, 2018. 423 с.
3. Бірюкова А. М. Власний кодекс честі адвоката. Адвокатура: минуле, сучасність та майбутнє : матеріали XII Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 11 листопада 2022 р.) / редкол.: Н. М. Бакаянова (гол.) ; НУ «Одеська юридична академія». Одеса : Фенікс, 2022. С. 34-38.
4. Бірюкова А. М. Дисциплінарні санкції за порушення правил адвокатської етики. Адвокатура: минуле, сучасність та майбутнє : матер. X Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 6 листоп., 2020 р.) / редкол.: Н. М. Бакаянова (голова) та ін. Одеса : Фенікс, 2020. С. 438-440.
5. Бірюкова А. М. Довіра як етична основа відносин адвоката з клієнтом (міжнародний та вітчизняний вимір). *Вісник кримінального судочинства* : Науково-практичний журнал. 2017. № 3. С. 149-154.
6. Бондарєва М. Реформування нотаріату в Україні: актуальні проблеми. *Право України: Юрид. журн.* 2020. № 9. С. 81–96.
7. Бордюг Т. Теоретичні підходи щодо формулювання загальних і спеціальних правил вчинення нотаріальних проваджень за участю дітей. *Право України: Юрид. журн.* 2020. № 9. С. 271–284.
8. Вільчик Т. Б. Функції інституційної адвокатури. *Форум права: електрон. наук. фахове вид.* 2017. № 2. С. 24–29. URL: http://nbuv.gov.ua/jpdf/FP_index.htm_2017_2_6.pdf
9. Вільчик Т., Святоцька В. Міжнародні стандарти адвокатури: проблеми імплементації у національну правову систему. *Право України** : Юрид. журн. 2019. № 12. С. 54-69.

10. Вільчик Т.Б. Конституційне право на правову допомогу адвоката у країнах Європейського Союзу та в Україні : монографія / Т.Б. Вільчик. – Харків: Право, 2015. – 400 с.
11. Гуцалюк М. В. Нотаріальний процес в Україні: проблеми та перспективи розвитку. *Науковий вісник ПУЕТ*. 2023. URL: <https://journal.puet.edu.ua>
12. Денисяк Н. М. Короткий аналіз історії виникнення, розвитку та реформування інституту нотаріату в Україні. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Юриспруденція*. 2010–2012. Вип. 4. С. 97–100.
13. Денисяк Н. М. Становлення та формування нотаріату як самостійного інституту в Україні. *Традиції та новації юридичної науки: минуле, сучасність, майбутнє: у 2 т.: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 19 трав. 2017 р.): Т. 2. О., 2017. С. 557–560.*
14. Денисяк Н. М. Стратегія реформування та удосконалення українського нотаріату. *Наукові записки Міжнародного гуманітарного університету: зб. ст. 2004–2015*. Вип. 23. С. 39–40.
15. Дякович М. Особливості правового статусу нотаріуса в Україні: теоретичні та практичні аспекти. *Право України*. 2020. № 9. С. 97–106.
16. Єфіменко Л. В. Теоретико- методологічні засади нотаріату України. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2014. № 9. С. 30–36.
17. Заборовський В. В. Правовий статус адвоката в умовах становлення незалежної адвокатури України: монографія. Ужгород: Видавничий дім «Гельветика», 2017. 900 с.
18. Заїка Ю. Процедура нотаріального посвідчення заповіту: теоретичні та практичні проблеми. *Право України: Юрид. журн*. 2020. № 9. С. 123–135.
19. Іваницький С. О. Теоретичні основи організації адвокатури в Україні: принципи та система. Київ: Інтерсервіс, 2017. 800 с.
20. Іліопол І. М. Деякі особливості вчинення нотаріальних дій щодо цінного майна в умовах воєнного стану. *Європейський вибір України, розвиток*

науки та національна безпека в реаліях масштабної військової агресії та глобальних викликів XXI століття» (до 25-річчя Національного університету «Одеська юридична академія» та 175-річчя Одеської школи права): у 2 т.: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 17 червня 2022 р.) / за загальною редакцією С. В. Ківалова. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2022. Т. 2. С. 770–773.

21. Кендзьор З. Реформування нотаріату в Україні: європейські стандарти та виклики. *Підприємництво, господарство і право*. 2024. URL: <https://pgp-journal.kiev.ua>
22. Кісліцина І.О. Етика та професіоналізм адвоката-захисника у кримінальних провадженнях щодо корупційних правопорушень. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2025. № 3. С. 710-713. URL: http://www.lsej.org.ua/3_2025/174.pdf
23. Кісліцина І.О., Гресь Ю.О. Особливості діяльності адвоката-захисника з підготовки клієнта до участі у слідчих діях при розслідуванні вбивств: етичний та тактичний аспекти. *Успіхи і досягнення у науці*. 2025. № 5(15). С.151-164. URL: <http://perspectives.pp.ua/index.php/sas/article/view/24290/24264>
24. Клименко О. Концепція розвитку нотаріату України. *Право України*. 2020. № 9. С. 62–80.
25. Концепція реформування нотаріату в Україні (Мін'юст, 2023). URL: <https://minjust.gov.ua/news>
26. Коротюк О. В. Посвідчення нотаріусом фактів: загальна характеристика, зразки нотаріальних документів. К.: ОВК, 2021. 56 с.
27. Кухнюк Д. В. Правила адвокатської етики в законодавстві України про адвокатуру та адвокатську діяльність. *Вісник Одеської адвокатури* — 2017. № 1. С. 18-20.
28. Лихолат І. П. Реалізація принципу правової безпеки і захисту довіри в теорії та практиці нотаріату. *Загальнотеоретичне правознавство*,

верховенство права та Україна: зб. наук. ст. до 75-річного ювілею М. І. Козюбри. 2013. 608 с. С. 524–536.

29. Мединська А.В. Адміністративно-правовий статус нотаріуса в Україні та у зарубіжних країнах: дис. ... канд. юр. наук. Тернопіль, 2025. 215 с.
30. Мирза С.С. Юридична відповідальність нотаріуса за правом України: теоретико-правовий аспект. *Держава та регіони. Право* 2 (80). С. 331–336.
31. Місяць А. Особливості відповідальності адвоката за порушення правил адвокатської етики. *Право України* : Юрид. журн.* 2019. № 12. С. 231–239.
32. Невзорова І. В. Теоретико-правові основи компетентнісної діяльності нотаріуса: дис. доктора філософії в галузі права. Дніпро, 223 с. URL: <https://dduvs.in.ua/wp-content/uploads/files/Structure/science/rada/df035/d.pdf>
33. Нелін О. Актуальні проблеми функціонування системи нотаріату в Україні: спроба концентричного рівного визначення. *Юридична Україна.* 2017. № 1. С. 64–69.
34. Нелін О. І. Прогалини законодавчої регламентації визначення мети і завдання нотаріату України. *Юридична Україна: Щомісячний правовий часопис.* 2017. № 5/6. С. 111–115.
35. Нелін О. Модернізація нотаріату і конкуренція в нотаріальній діяльності в Україні: проблема, гіпотеза, закон. *Юридична Україна: Щомісячний правовий часопис.* 2017. № 2/3. С. 65–69.
36. Невзорова І. В. Генеза розвитку деонтологічних засад діяльності нотаріуса. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції.* 2020. № 2. С. 14–18.
37. Письменний О. Сучасні проблеми інституту нотаріату в умовах воєнного стану. *Публічне право.* 2023. № 1 (49). С. 23–30.

38. Підпала І.В., Боксгорн А.В., Міщенко В.С. Адміністративно-правові засади виникнення та розвитку інституту нотаріату. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 12. С. 634-642.
39. Поповченко О. І. Енциклопедія захисту нотаріальної діяльності. Х.: ФОП Лисяк Л. С., 2020. 448 с.
40. Роль та особливості взаємодії адвоката з нотаріусом, який завів спадкову справу. Методичні рекомендації «Спадкові спори у разі смерті одного з подружжя: як захистити інтереси клієнта?». Офіційний сайт Вищої школи адвокатури. URL: <https://www.hsa.org.ua/blog/rol-ta-osoblivosti-vzajemodiyi-advokata-z-notariusom-iakii-zaviv-spadkovu-spravu>
41. Фурса Є.Є. Консультативна робота адвоката з метою звернення особи за посвідченням договору про поділ майна подружжя до нотаріуса (консула). *Scientific Collection «InterConf», (53): with the Proceedings of the 7 th International Scientific and Practical Conference «International Forum: Problems and Scientific Solutions» (April 25-26, 2021)*. Melbourne, Australia: CSIRO Publishing House, 2021. P. 761p.
42. Фурса С. Я. Адвокатура крізь призму правової доктрини. *Право України*. 2019. № 12. С. 16-41.
43. Фурса С. Я. Адвокат у цивільному процесі: наук.-практ. посіб.; Центр правових дослід. Фурси. Київ: Фурса С.Я.; КНТ, 2008. 452 с.
44. Фурса С.Я., Етичні засади відносин «адвокат-нотаріус». *Тези доповідей та повідомлень учасників круглого столу «Етика правника»*. Харків, 2021. С.107-114.
45. Фурса С. Я. Нотаріальний процес: теорія і практика. Концепції вчених з удосконалення законодавства про нотаріат. Київ: Алерта, 2023. 364 с.
46. Фурса С.Я., Фурса Є.І. Представництво адвокатом в нотаріальному процесі. *Vishegrad Journal on human rights*. 2021. № 2 (volume). С 264-268.

47. Хотинська-нор О. Спеціалізація як перспектива розвитку адвокатури. *Право України*. № 12. 2019. С. 84-96.
48. Чекмарьова Л.Ю. Професійна відповідальність адвоката: поняття та основні ознаки. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2017. №2. Том 2. С. 150-153. URL: http://apnl.dnu.in.ua/2_2_2017/38.pdf
49. Чекмарьова Л.Ю. Психологічні аспекти консультативної діяльності адвоката як комунікативного процесу. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія: Право. 2025. Випуск 91. Частина 5. С. 59-64. URL: <http://visnyk-pravo.uzhnu.edu.ua/article/view/344173/331831>
50. Чекмарьова Л.Ю. Структура комунікативної компетентності адвоката та комунікативні бар'єри. *Juris Europensis Scientia*. Випуск 4, 2025. С. 197-202. URL: http://jes.nuoua.od.ua/archive/4_2025/35.pdf
51. Чижмар К. І. Поняття нотаріату: питання правової природи. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Сер.: Юриспруденція: зб. наук. праць. 2014. Вип. 9–1. С. 138–140.
52. Шутенко О. В. Нотаріат та нотаріальні дії консульських установ: впровадження змін щодо діяльності консульських установ при здійсненні нотаріальних дій. *Scientific Journal «ScienceRise: Juridical Science»*. 2021. № 1(15). С 20–23.

Інформаційні ресурси

1. Бібліотека Університету Ушинського. URL: <https://library.pdpu.edu.ua>
2. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua>
3. Єдиний державний реєстр нотаріусів. URL: <https://kap.minjust.gov.ua>
4. Інформаційні листи, аналітичні довідки, правові висновки та позиції Нотаріальної палати України. URL: <https://npu.ua/palata/komisii/methodic/inf>

5. Міністерство юстиції України (відомства, реєстри, практичні роз'яснення). URL: <https://minjust.gov.ua>
6. Національна асоціація адвокатів України. URL: <https://unba.org.ua>
7. Нотаріальна палата України. URL: <https://npu.ua>
8. Огляд судової практики щодо дисциплінарної відповідальності адвокатів / НААУ. URL: <https://unba.org.ua/activity/disciplines>
9. Офіційний портал Верховної Ради України (законодавство). URL: <https://zakon.rada.gov.ua>